

# Sexe i gènere

Jornada: Visibilitzar o marcar:  
repensar el gènere en la  
llengua catalana

Grup d'Estudi de Llengües  
Amenaçades

# Sexe i gènere

- 1) qüestió de sensibilitats
- 2) i de pràctica
- 3) per no canviar la llengua sinó la societat
- 4) i explicitar quan calgui

# qüestió de sensibilitats

1.1.- sensibilitats múltiples

1.2.- els exemples de la Dra.  
Lledó

1.3.- llengua vs ideologia, vg  
religió

# qüestió de sensibilitats

Quan parlem, és fàcil que els nostres sentiments impregnin les idees que transmetem, però també pot passar que qui ens escolta sigui incapaç de percebre aquests sentiments. També pot passar el contrari: l'oient pot tenir la impressió que el parlant li comunica uns sentiments que en realitat el parlant ignora. Per acabar-ho de complicar, una audiència àmplia pot tenir una percepció heterogènia d'aquests sentiments. Aquest és el rerefons que porta algunes persones a trobar sexista la comunicació que no visibilitza les dones. Les línies següents intenten reflexionar sobre com desllorigar un tema en què no s'hi val a imposar sentiments ni a menystenir-los, tot i que, quan es contraposen, és impossible satisfer totes les sensibilitats.

# qüestió de sensibilitats

La Dra. Lledó, en el seu treball del 2007, ens aporta l'exemple de la diapositiva següent com una mostra de la necessitat inconscient de separar segons els sexes. És molt important recalcar que estem parlant de sentiments; doncs, d'un àmbit de la persona on qualsevol imposició és il·legítima. Però també es important recordar que en un acte de parla tant hi intervenen els sentiments de qui parla com els de qui escolta: la persona que escolta es pot sentir ofesa perquè no se la separa o, contràriament, perquè es considera segregada injustament.

# qüestió de sensibilitats

Tot d'una, parlant de la feina del desembre, en particular, de la gent que es fa metxes i similars, és a dir, treballs entretinguts i de molt lluïment, però que, encara que potser lentament, es va deteriorant, va dir: «I hi ha qui ve just abans de les festes perquè vol anar arreglada».

Bonica concordança del qui i un femení. El que és clar és que, malgrat que és una perruqueria mixta, pensava en una clienta i el que va dir ho va reflectir.

Eulàlia Lledó (2007) De llengua, diferència i context. Barcelona: Institut Català de les Dones, pàg. 86

# qüestió de sensibilitats

Jo hauria entès que parla de **la** persona o de **la** gent que vol anar arreglada:

«I hi ha *gent* que ve just abans de les festes perquè vol anar arreglada».

Fins crec que sovint podríem sentir

«I hi ha qui ve just abans de les festes perquè volen anar arreglades». (les persones)

en una concordança κατά σύνεσις de les que fa 2500 anys que són conegudes

# qüestió de sensibilitats

Tenim complicacions gramaticals amb dos gèneres; però posats a respectar sensibilitats, respectar-les totes pot complicar les coses d'una manera creixent. Haurem de tenir un neutre?

australià, australians

australiana, australianes

australian\*, australiàs\*

## Austràlia reconeix la primera persona amb gènere sexual "neutre"

- Norrie May-Welby es va operar per convertir-se en dona el 1990, però no es va sentir còmod@ amb el canvi
- "La solució més simple és no tenir cap identificació sexual", diu el subjecte



EFE  
LONDRES

El britànic Norrie May-Welby no se sent ni home ni dona i ha aconseguit que les autoritats australianes el reconeguin com una persona amb gènere sexual neutre.



# qüestió de sensibilitats

La majoria dels exemples aportats per la Dra. Lledó crec que es poden agrupar com a:

- construccions agramaticals
- textos caòtics
- contextos contraris al que vol argumentar

però això demanaria un estudi amb una audiència diversa. Ara i ací, la meva opinió és tan apriorística com la seva.

# qüestió de sensibilitats

Hem de separar els problemes de la llengua dels de la ideologia que s'expressa mitjançant la llengua, vg religió:

podem comparar el tractament de les hurís amb el dels àngels; es pot comprovar com amb el pas del temps els diccionaris han millorat en neutralitat religiosa sense fer-li pagar els plats a la llengua

# qüestió de sensibilitats: DIEC

àngel

1 *1* m. [LC] [RE] Ésser espiritual que, segons les religions bíbliques i alcoràniques, és intermediari entre Déu i l'home.

...

2 m. [LC] Persona molt bona, de molt bon cor.

3 m. [LC] [ZOP] **Escat** .

hurí [pl. -ís]

f. [AN] [LC] [ISL] Dona bellíssima i sempre verge que segons la creença musulmana viu en el paradís per a gaudi dels benaventurats. Les hurís del Paradís.

# qüestió de sensibilitats: GDLC

àngel 1 [s. XII; del ll. ecl. *angelus*, i aquest, del gr. *áγγελος* 'missatger']

*m 1 1* RELIG Esperit celestial, missatger de Déu i superior als homes.  
*2 fig* Persona molt bona, de molt bon cor.

hurí [1878; del fr. *houri*, i aquest, del persa *ḥūrī*, der. de l'àr. *ḥūr*, pl. de *ḥáura*, íd.]

[ *pl -ís* ] *f* ISLAM Cadascuna de les dones bellíssimes i sempre verges que, segons la creença musulmana, viuen al paradís de Mahoma com a companyes dels benaventurats.

# qüestió de sensibilitats: altres

- àngel (Fabra, 1a) Missatger sobrenatural de Déu; ésser espiritual intermediari entre Déu i l'home...
- àngel (Aguiló - 1915) [només en posa exemples: no cal definir-ho!]
- àngel (Labernia - 1864) Esperit celeste criat per Déu pera sòn ministeri
- àngel (DCVB) Esperit pur, intermediari entre Déu i els homes
- àngel (Tresor Griera) Esperit pur, creat per Déu. Els àngels constitueixen l'últim dels nous cors de les jerarquies celestials per al servei de Déu...

# qüestió de sensibilitats: altres

- hurí (Fabra, 1a) Cadascuna de les dones bellíssimes i sempre verges imaginades d'existir en el paradís de Mahoma com a companyes dels benaventurats.
- hurí (Aguiló - 1915) no hi surt
- hurí (Labernia - 1864) Hermosuras celestials entre'ls musulmans, los quals creuen que en lo paraís están pera recompensar la fé, virtud y sumissió dels verdaders creyents
- hurí (DCVB) Cadascuna de les dones bellíssimes i sempre recobrades de la virginitat, que, segons l'islamisme, existeixen en el paradís de Mahoma per a companyia delitosa dels benaventurats
- hurí (Tresor Griera) 1 Dona de bellesa singular 2 Verge del paradís de Mahoma...

# qüestió de sensibilitats: visibilitzar

- Un dels arguments que es donen per al desdoblament (per si mateix o quan no hi ha genèric) és el de la necessitat de visibilitzar les dones. És un fet innegable que hi ha dones que prefereixen visibilitzar-se mitjançant la separació.
- Però tan legítima com aquesta és la sensibilitat de les dones que no es volen veure separades, que no es volen visibilitzar en la diferència sinó en la igualtat. No és trivial el fet que el símbol de la lluita contra la segregació racial als EUA fos una dona que es va rebel·lar contra la visibilització separada d'anar al darrere de l'autobús.
- I a Israel són els ultraortodoxos els que volen visibilitzar les dones al darrere de l'autobús i aquestes s'hi oposen

# qüestió de sensibilitats: visibilitzar



ROSA PARKS is the "Mother of the Civil Rights Movement" --because she refused to give up her seat to a white man on a segregated bus. She was arrested for this transgression against Jim Crow Laws in the U.S.A.



# qüestió de sensibilitats: visibilitzar



## jewish world

[Rabbi Levi Brackman](#) • [Rivkah Lubitch](#) • [Rabbi Michael Graetz](#)

News

Opinion

Realty

Money

Culture

Jewish

Travel

Activism

Shop

עברית

Woman's Tallit  
Great Prices

Back of the  
Bus



Segregated bus  
(archives) Photo:  
Anar Green



### Women protest gender-segregated buses

Dozens of people, mostly women, ride on 'mehadrin' buses in which men and women sit separately and sit at front of bus in protest. Protesters demand an end to discrimination that forces women to sit at back of bus for modesty reasons. Protesters make sure to respect religious ban on coming in physical contact with opposite sex

Roy Elman

Published: 08.30.09, 14:41 / [Israel Jewish Scene](#)

The protest against gender-segregated bus lines stepped up. Dozens of protesters, mainly women, rode en masse on buses labeled 'mehadrin lines' in Jerusalem in which women must sit at the back of bus out for modesty reasons.

Under the banner "Free transportation day – putting an end to discrimination in public spaces," the protesters flocked early in the morning on Sunday to 'mehadrin line' bus stops. When the buses arrived, they sat in the men's section at the front of the bus. The protesters, among them members of city council Laura Wharton and Rachel Azaria, wore red bracelets on their wrists as a sign of their protest and distributed to the passengers information booklets against the controversial separation between the sexes.

<http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3769141,00.html>

# i de pràctica

Tot seguit tenim dos exemples d'anuncis d'ajuts; tots dos semblen emprar el genèric de nombre (més que de *més/menys marcat* parlaria de *plural inclusiu* en el sentit que *fills* en plural n'inclou qualsevol nombre superior a zero) i concernir també els famílies amb una sola criatura.

Però quan ens els llegim, apareixen els problemes, començant pel fet que la solució segregadora no s'empra sempre:

# i de pràctica

## Departaments

### Presidencia

- ▶ Oficina de la Presidencia
- ▶ Comunicación del Gobierno
- ▶ Palau Robert
- ▶ Unión Europea

### Vicepresidencia

- ▶ Vicepresidente de la Generalitat
- ▶ Asuntos Exteriores
- ▶ Política Lingüística
- ▶ Deporte
- ▶ Asuntos Religiosos
- ▶ Patronat Catalunya Món
- ▶ Agencia Catalana de Cooperación al Desarrollo

### Interior, Relaciones

#### Institucionales y Participación

- ▶ Relaciones Institucionales y Participación
- ▶ Interior
- ▶ Mossos d'Esquadra
- ▶ Emergencias y Seguridad Civil
- ▶ Servicio Catalán de Tráfico

### Economía y Finanzas

Inicio > [Notas de prensa](#) > 40.000 famílies rebran aquest...

[Imprimir](#)

[Enviar](#)

[Acción Social](#)

Viernes, 04 de junio de 2004 - 18:30h

## 40.000 famílies rebran aquest mes de juny els ajuts per fills i filles de 0-3 i 0-6 anys

El Departament de **Benestar i Família** ha rebut fins avui 132.415 sol·licituds d'ajuts per a famílies amb fills a càrrec

El Departament de **Benestar i Família** ha rebut fins avui 132.415 sol·licituds d'ajuts per a famílies amb fills o filles menors de tres anys i per a famílies nombroses o monoparentals amb infants menors de sis anys corresponents a la convocatòria del 2004. Aquests ajuts es poden demanar fins al 31 de desembre.

Es preveu que abans del dia 30 d'aquest mes de juny s'hauran pagat les ajudes corresponents a 40.000 sol·licituds, per un import global de 22 milions d'euros, segons ha anunciat avui la consellera de **Benestar i Família**, Anna Simó, en la presentació d'un estudi sobre natalitat a Catalunya.

El Departament de **Benestar i Família** ha destinat, dins dels límits de l'actual pressupost prorrogat, un total de 50.625.650 euros al pagament dels ajuts per infant a càrrec. Aquesta quantitat s'ampliarà en el segon semestre de l'any, un cop aprovats els pressupostos del 2004. En total, el Govern destinarà durant el 2004 uns 144 milions d'euros al pagament d'aquestes ajudes.

Es preveu que aquest any la convocatòria beneficiarà un total de 250.841 famílies i 288.467 nens i nenes, un 13,38% i un 12,5% més que l'any passat respectivament.



# i de pràctica



Mujeres en Red

La Carlota parla de sexe

Qui som

Ciberfeminisme - Ciència - Comunicació - Dones en Xarxa - Drets - Feminismes - Formació - Història - Política - Prostitució - Recomanacions culturals - Salut - Societat - Societat del Coneixem

Webs Locals

Anar a...

Entitats de Montcada i

Reixac

- Associació de Fibromiàlgia de Montcada i Reixac
- Esplai per a la Dona
- Grup de dones Can Cuiàs
- Grup de dones de Terra Nostra
- Oficina d'Atenció a la Dona
- Xarxa Veïnal Solidària

Agenda de Montcada i

## Ajuts per l'escolarització de nens i nenes

dimecres 13 d'agost de 2008



L' **Ajuntament de Montcada i Reixac** ha aprovat en Junta de Govern Local l'atorgament d'**ajuts per a famílies amb nens de 0 a 3 anys** escolaritzats durant el curs 2008-09 a les **escoles bressol municipals de Camí del Bosc, Mitja Costa i Font Freda**.

La bonificació, que suposa un **descompte del 15%** sobre la quota base d'escolaritat, s'adreça a les famílies que tenen **dos o més fills a l'escola** i/o que són família nombrosa. Aquestes ajudes suposen una quantitat de **3.712,50 euros: 2.227,50** per família nombrosa i **1.485 euros** per tenir dos o més fills al centre, i se'n beneficiaran onze famílies, vuit pel primer concepte i tres pel segon.

La **presidenta de l'Àrea Social, Ana Rivas**, ha destacat que "**amb aquests ajuts volem donar suport econòmic a les mares i els pares a l'hora de fer front la despesa que suposa l'educació dels seus fills**".

Lluís de Yzaguirre

# i de pràctica

## 2.- I altres sensibilitats?

- els amants de la precisió contra el genèric de nombre
- els que consideren que posar sempre primer el masculí és discriminació per prelatió
- els que consideren que posar sempre primer el femení és discriminació per condescendència
- els que consideren maltractada la llengua quan se n'ignoren els procediments genuïns

# i de pràctica

A Montcada cal tenir més d'un fill, ergo el genèric de nombre indueix a confusió.

I diu que volen donar suport a les mares i els pares: es cobra per duplicat? Se n'exclou de la duplicitat les famílies monoparentals? Les vídues? Els vidus?

# i de pràctica

Famílies amb infants menors de tres anys  
escolaritzats durant el  **curs 2008-09**  a les  **escoles  
bressol municipals**

Famílies amb

- nen menor de tres anys escolaritzat...
- nena menor de tres anys escolaritzada...
- nen i nena menors de tres anys escolaritzat i  
escolaritzada...

(segueix)

# i de pràctica

- nena i nen menors de tres anys escolaritzada i escolaritzat...
- nens i nena menors de tres anys escolaritzats i escolaritzada...
- nena i nens menors de tres anys escolaritzada i escolaritzats...
- nen i nenes menors de tres anys escolaritzat i escolaritzades...
- nenes i nen menors de tres anys escolaritzades i escolaritzat...
- nens i nenes menors de tres anys escolaritzats i escolaritzades...
- nenes i nens menors de tres anys escolaritzades i escolaritzats...

...durant el **curs 2008-09** a les **escoles bressol municipals**



# i de pràctica

**Tenir en compte les dones que no volen ser segregades i per tant fer una doble fórmula, primer sense segregació i després amb segregació.**

**l'APA no és de pares i mares sinó de famílies. En tot cas, caldria dir:**

**associació de pares o mares o pare i mare o pare o mare de nens i nenes (i ens manca reconèixer les famílies multiparentals...)**

# no canviar la llengua sinó la societat

## **estofat** (en llenguatge *vegetarià*)

Guisat fet amb cadàver de criatura de vaca tallada a trossos, estofada amb patates, cebes, pastanagues, tomàquet, pèsols o altres verdures i unes quantes fulles de llorer.

## **estofat** (en llenguatge *vegà*)

Guisat fet amb cadàver de criatura de vaca tallada a trossos, estofada amb tot de cadàvers de vegetals innocents arrancats criminalment sense esperar que es desprenguin tot sols de la mata.

## **estofat** (GDLC: per a la resta)

Guisat fet amb carn tallada a trossos, estofada amb patates, cebes, pastanagues, tomàquet, pèsols o altres verdures i unes quantes fulles de llorer.

# no canviar la llengua sinó la societat

No hi ha *llenguatge sexista*, ni *androcèntric*, sinó *comunicació sexista* o *androcèntrica*.

No és mateix parlar de *llenguatge tècnic* o jurídic, *llenguatge infantil* que de *llenguatge feixista*, *catòlic*, *revolucionari*, *madridista*, *vegetarià*, *macrobiòtic*...

No hem de confondre la intencionalitat, la motivació, el biaix ideològic de la comunicació amb l'existència de característiques gramaticals o fins estilístiques.

Podem dir que l'ús de sinònims, desitjable en llengua general, és inapropiat en llenguatge tècnic, però quan l'antítesi del llenguatge dit sexista és l'agramaticalitat no estem davant de consideracions lingüístiques sinó ideològiques

# no canviar la llengua sinó la societat

Hem de pensar en el japonès que aprèn català i cerca "sexe feble" al diccionari o en els lectors catalans d'ací a 500 anys, quan diu que s'assolirà la igualtat autèntica entre els sexes humans: si traiem totes les expressions sexistes del diccionari no podran llegir la lliteratura dels darrers dos segles. No hem d'amagar sinó recriminar obertament. La paraula *sexe* seguida de la paraula *feble* no és llenguatge sexista sinó res més que un sintagma nominal. El que és sexista és el pensament que es vol comunicar. Doncs, el que cal es redefinir-ho al diccionari:

**Sexe feble: manera sexista com persones febles mentals es referien a les dones.**

sense oblidar que això inclou moltes dones masclistes. Però sobretot no hem d'incomunicar-nos amb el passat adulterant el diccionari

# explicitar quan calgui

La llei diu que, si en una llista de preus no hi consta si l'IVA hi va inclòs, es considera que sí, doncs, que no s'hi pot afegir després. De la mateixa manera, hem de lluitar per fer valdre que el genèric (tingui gènere gramatical masculí -*tots els homes tenen dret a ser feliços*- o femení -*totes les persones tenen dret a ser felices*-) inclou tothom si no es diu el contrari.

# explicitar quan calgui

Només s'ha de permetre que no s'interpreti com a genèric quan hi hagi motius [que hem d'exigir que a) s'explicitin i b) es justifiquin] per restringir a un sexe (vg per treballar a una presó de dones o a una d'homes masculins).

O sigui que hem de canviar la mentalitat i combatre el sexisme, però sense fer-li pagar a la llengua.

# explicitar quan calgui

Que no acabi passant com el cas del Molt Honorable Pujol i els gitanos: fa uns 15 anys va titllar de gitanos certs empresaris que sempre estan pidolant ajuts oficials i això va originar una tempesta en un got d'aigua: durant dues setmanes tothom es va estripar les túniques i fins es va proposar canviar el nom del braç de gitano.

# explicitar quan calgui

Avui els *roma* segueixen tan discriminats com llavors i Catalunya s'inhibeix davant el tracte discriminatiu de la Constitució espanyola. Espanya només reconeix llengües territorials vinculades a un estatut d'autonomia; ni amb motiu de la *Carta Europea de Llengües Regionals o Minoritàries* no els ha reconegut i acceptat protegir el romaní.



# explicitar quan calgui

3.- explicitar quan calgui (FCBQ)

39.1. Definició:

Una baralla és una acció física mútua entre dos o més adversaris (jugadors, suplents, jugadors eliminats, entrenadors, entrenadors adjunts o acompanyants).

Aquest article concerneix només als suplents, als jugadors eliminats, entrenadors, entrenadors adjunts i als acompanyants que abandonen els límits de l'àrea de banqueta d'equip durant una baralla o durant una situació que pot portar a una baralla.

# explicitar quan calgui

## 3.- explicitar quan calgui (FCBQ)

**En tot el text d'aquest Reglament Oficial de Basquetbol, qualsevol referència a l'entrenador, al jugador, a l'àrbitre, etc. expressada en gènere masculí, no és pas un signe de discriminació, i s'aplica, naturalment, també al gènere femení. Aquesta formulació s'ha triat solament per simplificar.**

### **REGLA NÚM. 1 - EL JOC**

#### **Art. 1. Definició**

##### **1.1. El partit de basquetbol**

Un partit de basquetbol es disputa entre dos (2) equips de cinc (5) jugadors cadascun. L'objectiu de cada equip és d'introduir la pilota dins la cistella de l'adversari i d'impedir que l'equip contrari encistelli.

# explicitar quan calgui

Un cas exemplar de quan cal marcar i diferenciar és el *Dia internacional de les treballadores*:

<http://blackbluepen.blogspot.com/2010/03/march-8th-day-of-women.html>

<http://www.en.globaltalentnews.com/articles/2721/session-about-the-international-day-of-working-women.html>

<http://www.marxists.org/archive/kollonta/1907/is-conferences.htm>

[http://en.wikipedia.org/wiki/International\\_Women%27s\\_Day](http://en.wikipedia.org/wiki/International_Women%27s_Day)

[http://ca.wikipedia.org/wiki/Dia\\_de\\_la\\_Dona\\_Treballadora](http://ca.wikipedia.org/wiki/Dia_de_la_Dona_Treballadora)

[http://www.members.tripod.com/~gabriela\\_p/8-articles/991130\\_m8.html](http://www.members.tripod.com/~gabriela_p/8-articles/991130_m8.html)

# explicitar quan calgui

En català s'ha desproletaritzat i es centra en el món domèstic, oblidant el del treball; recorda allò de *S. José Obrero* l'1 de maig!

## Institut Català de les Dones



### Directe

[Centre de c](#)

» [Violèn](#)

» [Suport](#)

### Destaques



L'Institut

► [Benvinguda](#)

**Actualitat** Dissabte, 27 de març de 2010

[RSS](#) [Butlletí](#) [Sala de premsa](#)



Observeu les icones: treball domèstic o assistencial!

Lluís de Yzaguirre

# explicitar quan calgui en anglès sí que es diu com era

Session about the International Day of Working Women

http://www.en.globaltalentnews.com/articles/2721/session-about-the-inter

HOME > POST-IT > Cultural aggregator > Session about the International Day of Working Women

▼ Cultural aggregator

Facebook, Google+, Twitter, LinkedIn, Blogger, RSS

## Session about the International Day of Working Women

To mark the International Day of Working Women, March 8, the Psicopedagogic Advice Unit at the UAB (UAP) and the School of Psychology have provided a session that will last until the afternoon. The session, which is called "Inequality in Times of Crisis: Women and Equality," aims to address discrimination against women in the workplace. The workshop will include a variety of activities, from debates to cinema forums, to approach situations of discrimination against women in the workplace.


5 MARCH 2010

At 10.00 h, Carolina Gala, director of the Observatorio para la Igualdad of the UAB presents the session to then open the exhibition *Chauvinist Violence in couples. Dismantling the myth?* This exhibition will feature Marta Selva, president of the Institut Català de les Dones. The day will also feature a panel discussion on women and work, a Cinema forum entitled *Fragiles adrift: on the circuits of the precariousness of women*, a socialization workshop and work, and a 'puppet-forum', with *The rat who aspires to a future* and *Little Red Riding Hood*, performed by students of the Teaching of Fine Arts.

In the framework of the International Day of the Working Women and the International Day Against Violence towards Women, 25 November, the UAP and the Psychology Department have organized the program *Let's talk about gender*, which consists of a series of cinema forums/workshops on the prevention of gender violence, which addresses the forms of gender socialization, ways of relating, the detection of alert situations, etc.. It further provides the resources to ask for information, advice or assistance in a situation of gender violence.

▼ Related

Presentation of the book "Human rights and philosophy of religion"



To mark The International Women's Day

▼ Newsletter



Do you want to receive our newsletter?

Subscribe

▼ Related links

# explicitar quan calgui

No em declaro contrari a l'existència d'un dia, setmana o mes destinat a conscienciar la societat contra el masclisme; estic dient que aquesta reivindicació no es pot fer a canvi d'ofegar la que clama contra la doble opressió de les dones treballadores, amb objectius de lluita específics (doble escala salarial, diferents expectatives de progressió professional, compatibilització de la maternitat amb la carrera professional...)

Lluís de Yzaguirre

# explicitar quan calgui

Resulta ofensiu que mentre arreu del món es clama contra la discriminació específicament laboral de les treballadores, ací les opressoros de casa bona deixen la cuinera i l'assistenta treballant per anar a lluir visons al vermut del "Dia internacional de la dona i res més". Aquí sí que cal separar i no en el sùmmum del masclisme com és celebrar per separat la parentalitat masculina i la femenina.

# Sexe i gènere

Lluís de Yzaguirre i Maura

lluis.deyzaguirre@upf.edu

IULA-UPF